

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulosityksikön vuoden 2024 talousarvion ja strategian osavuosisikatsaus 1 tilanteessa 30.4.2024

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen toiminnan ja tuloksen analyysi

Vuoden 2024 talousarviossa suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa on arvioitu olevan keskimäärin 16 377 lasta. Tammi-huhtikuussa varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa on ollut keskimäärin 16 558 lasta, eli 181 lasta arvioitua enemmän.

Alkuvuoden aikana lasten määrä varhaiskasvatuksessa on kasvanut verrattuna edelliseen vuoteen samaan ajankohtaan keskimäärin noin 170 lapsella. Kasvu on keskittynyt erityisesti kunnallisiin päiväkoteihin (keskimäärin noin +100 lasta) ja palvelusetelipäiväkoteihin (keskimäärin noin +200 lasta). Etenkin alle 3-vuotiaiden lasten määrä on kasvanut. Huhtikuussa alle 3-vuotiaita oli jo noin 24 % kaikista varhaiskasvatuksen piirissä olevista lapsista (huhtikuu 2023 noin 23 %). Palvelusetelipäiväkodeissa alle 3-vuotiaiden osuus on erityisen korkea, noin 34 %. Useissa kunnallisissa päiväkodeissa on lisätty henkilöstöä ja otettu esimerkiksi saleja ryhmäkäyttöön, jotta uudet hakijat on saatu sijoitettua. Näitä ns. poikkeusjärjestelyjä pyritään purkamaan viimeistään uuden toimintavuoden alkuun mennessä. Nyt on jo näkymä, että niistä osaa joudutaan jatkamaan myös syyskaudella, jolloin varhaiskasvatuksen sijoitetaan runsaasti uusia lapsia. Lapsimäärän ennakoitaan kasvavan jatkossakin syntyvyyden ollessa kasvussa verrattuna viime vuoden vastaavaan ajankohtaan.

Merkittävää laskua on nähtävissä kotihoidon tuella olevien lasten määrässä, jossa lapsia on alkuvuonna ollut keskimäärin noin 600 vähemmän kuin edellisenä vuonna samaan aikaan.

Henkilöstötilanne varhaiskasvatuksessa jatkuu haastavana sekä omien työntekijöiden että sijaisten osalta. Henkilöstön saatavuusohjelmatyötä on jatkettu kaupungin henkilöstöyksikön johtamassa työryhmässä. Kilpailu henkilöstöstä on jatkunut pääkaupunkiseudulla. Espoon suomenkielisessä varhaiskasvatuksessa esimerkiksi varhaiskasvatuksen opettajista tehtävässä edellytetty kelpoisuus on vain noin puolella tehtäviä hoitavista. Tilanne vaihtelee yksiköiden välillä. Varhaiskasvatusta on kuitenkin voitu toteuttaa suunnitellun mukaisesti.

Henkilöstöä on kannustettu opiskeluun. Kaupunginjohtajan päätöksellä suomenkielisen ja ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen opettajiksi ja erityisopettajiksi, varhaiskasvatusyksiköiden johtajiksi ja varhaiskasvatuksen sosionomiksi pätevyilyville henkilöille voidaan myöntää kelpoisuuden hankkimista varten täydet palkkaedut enintään neljän kuukauden ajalta tietyn ehdoin. Oppisopimuskoulutusta lastenhoitajan tehtäviin on jatkettu.

Johtamista on kehitetty jatkamalla apulaisjohtajamallin käyttöönottoa käyttösunnitelman mukaisesti. Henkilöstön perehdytyksen toimintatapoja on täsmennetty. Päiväkotiapulaisten (18) määräaikaiset tehtävät on vakinaistettu.

Varhaiskasvatuksen lapsimäärän kasvun lisäksi haasteena on useiden päiväkotien samanaikainen väistötarve päiväkotitilojen kiireellisten ja osin suunniteltujen laajempien korjaustoimien ajalle.

Talous

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen talousarvion tulojen 21,3 milj. euroa, arvioidaan toteutuvan talousarvion mukaisesti.

Myyntitulojen arvioidaan alittuvan 0,3 milj. eurolla muilta kunnilta ja ELY-keskukselta saatavien tulojen osalta. Asiakasmaksutuloja arvioidaan kertyvän 2 milj. euroa vähemmän. Hankerahoituksista saatavia tuloja arvioidaan kuitenkin kertyvän 4,3 milj. euroa.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen menojen 289 milj. euroa arvioidaan ylittävän talousarvion 4 milj. eurolla.

Palvelusetelimenojen arvioidaan ylittävän 4,2 milj. euroa. Palvelusetelimenojen ylitykseen vaikuttaa mm. lasten määrä on kasvu 160 lapsella joulukuusta 2023. Alle 3-vuotiaiden osuus palvelusetelillä on huomattavasti korkeampi kuin muissa varhaiskasvatuksen palvelutuotteissa, mikä kasvattaa palvelusetelin kustannuksia entisestään. Lisäksi palvelusetelin kustannuksien kasvuun vaikuttaa lapsen tukemiseen myönnetty arvon korotukset sekä perheen maksamien asiakasmaksujen osuus on vähentynyt.

Hankerahoitusmenojen arvioidaan aiheuttavan ylityspainetta 1,3 milj. euroa. Alkuvuoden osalta henkilöstöä ei ole saatu palkatuksi tarpeen mukaisesti ja sijaiskulut ovat olleet alhaisemmat, minkä takia osa hankemenojen ylityspaineesta arvioidaan saatavan katetuksi tulosityksikön määrärahoista.

Kotihoidon tuen menojen arvioidaan alittuvan 1 milj. euroa, lasten määrän vähenemisestä johtuen.

Sisäisten menojen arvioidaan alittuvan 0,5 milj. euroa toimitilavuokrien osalta.

Palkankorotusten osalta on vielä avoinna kehittämisohjelman mukaiset järjestely-, paikallis- ja keskittämiserät. Näitä arvioidaan kohdentuvan varhaiskasvatukseen.

Kustannusten vaikutukset sekä ylityspaineet tarkentuvat myöhemmin vuoden aikana.

Varhaiskasvatuksen toiminta on pääsääntöisesti lakisääteistä. Mikäli mahdolliseen ylitykseen tarvittavaa lisämäärärahaa ei saada, joudutaan varhaiskasvatuksen ei lakisääteisistä palveluista luopumaan kuten avoimen varhaiskasvatuksen toiminnasta sekä lasten hoidon tukien kuntalisistä.

Investointimenojen ennustetaan toteutuvan talousarvion mukaisesti.

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen tulostavoitteet

Tehtäviinsä kelpoisen henkilökunnan osuus on hieman lisääntynyt varhaiskasvatuksessa alkuvuodesta. Helmikuun seurannassa kelpoisten osuus oli noussut kaikissa tehtävissä verrattuna vuoden lähtöarvoon: varhaiskasvatuksen lastenhoitajat 64,5 % (lähtöarvo 61 %), varhaiskasvatuksen opettajat 50,6 % (lähtöarvo 49,4 %) ja varhaiskasvatuksen erityisopettajat 72,3 % (lähtöarvo 66 %).

Henkilöstön, huoltajien ja johtajien tyytyväisyyttä kunnallisen varhaiskasvatuksen laatuun mitattiin kyselyllä huhti-toukokuun vaihteessa. Henkilöstön tyytyväisyys pedagogisen työn laatuun nousi hiukan edellisestä mittauksesta (4,6 → 4,7, asteikolla 1–6) muiden vastaajaryhmien arvioiden pysyessä edellisen mittauksen tasolla.

Varhaiskasvatuksen palvelusetelisääntökirjaa on päivitetty ja sen muutokset on hyväksytty lautakunnissa alkuvuodesta. Palvelusetelin enimmäisarvon korotus 927 eurosta 978 euroon on hyväksytty kaupunginhallituksessa. Muutokset tulevat voimaan jo 1.6.2024 alkaen.

Osallistumisastetta pystytään raportoimaan alkuvuodesta 2025.

1000 EUR Suomenkielinen varhaiskasvatus	Muutettu talousarvio 2024	Ennuste 2024	Poikkeama ENN-MTA	Toteuma-% 2024
Myyntituotot	1 100	800	-300	5,5%
Maksutuotot	18 200	16 200	-2 000	24,0%
Tuet ja avustukset	2 000	4 300	2 300	28,9%
Vuokratuotot	-	-	-	-
Muut toimintatuotot	40	40	0	10,0%
TOIMINTATUOTOT ULKOISET	21 340	21 340	0	23,5%
Valmistus omaan käyttöön	-	-	-	-
Henkilöstökulut	-135 403	-135 410	-7	33,0%
Palvelujen ostot	-56 397	-61 297	-4 900	37,3%
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 326	-3 326	0	20,6%
Avustukset	-31 050	-30 050	1 000	31,2%
Vuokrat	583	-17	-600	-1,1%
Muut toimintakulut	-552	-552	0	9,7%
TOIMINTAKULUT ULKOISET	-226 145	-230 652	-4 507	33,7%
Sisäinen myynti	-	-	-	-
Sisäiset ostot	-62 871	-62 338	532	32,4%
Toimintatuotot yhteensä	21 340	21 340	0	23,5%
Toimintakulut yhteensä	-289 016	-292 991	-3 975	33,4%
TOIMINTAKATE	-267 676	-271 651	-3 975	34,2%